

אהל יצחק

הלכה מן הפרשה

הרב שלמה סויסה- ראש הישיבה

מעלת השירה

וְאָמְנָה אֶת הַלִּוּיִם נְתָנִים לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת עֲבֹדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲלֵ מוֹעֵד וּלְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' (במדבר פרק ח) - תניא, מניין שהשיר קרוי כפרה, דכתיב ולכפר על בני ישראל - זה השיר (ירושלמי פסחים פ"ד ה"א):

שירת הלוויים במקדש אחד התפקידים של הלוויים במקדש, היתה השירה, שנאמר: "ושרת בשם ה' אלהיו ככל אחיו הלוויים", מפסוק זה למדו חז"ל: "איזהו שרות שהוא בשם ה'?" הוזה אומר - זו השירה" שירת הלוויים מתקיימת בעת ניסוך היין - בעת הבאת קרבנות ציבור, שנים עשר לויים לפחות היו צריכים לעמוד על הדוכן בעת השירה, עם זאת, ראוי להוסיף לויים משוררים ומנגנים לכבוד עבודת התמיד והמוספים, עיקר מצות השירה היא דווקא בשירת הלוויים בפיהם, לעומת זאת, הניגון בכלי הנגינה אינו מעיקר המצוה, ועל כן הניגון יכול להתקיים גם על ידי אחרים - אפילו ישראלים הסיבה שהיו מנגנים גם בכלי שיר, היא כדי להנעים ולבסס את השירה. היו משתמשים כדי ללוות את השירה כינור, נבל, חליל, צלצל, חצוצרה. חמישה כלים אלו אינם דבר מחייב, וניתן להוסיף עליהם כלים נוספים השירה בשבת: השירה על הקרבן נחשבת לעבודה והיא דוחה את השבת, ובכלל זה השימוש בכלי נגינה. לא כן באשר לשירה בשמחת בית השואבה, זו אינה נחשבת לעבודה, ואינה דוחה את השבת.

סגולת כלי הנגינה שעשה משה אבוב היה במקדש, חלק היה, דק היה, של קנה היה, ומימות משה היה, צוה המלך וציפוהו זהב ולא היה קולו ערב, נטלו את ציפוי והיה קולו ערב כמות שהיה. צלצול (שני כלים מכין זה ע"ג זה וקולם דק וערב). היה במקדש, של נחושת היה, והיה קולו ערב, ונפגם, ושלחו חכמים והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים ותקנוהו, ולא היה קולו ערב, נטלו את תיקונו והיה קולו ערב כמות שהיה. (ערכין י:).

עניין הכינור וכלי הזמר במקדש ...ופירוש הענין הזה כי ענין הכנור וכלי הזמר במקדש רמז להשגת המחשבה שהיא נתלית ברוח, ואין בגשמיות דק כמוסיקה, (תורת האדם שער הגמול).

זמר בשעת הלימוד אמר רבי שפטיה אמר רבי יוחנן: כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה - עליו הכתוב אומר (יחזקאל כ') וגם אני נתתי להם חקים לא טובים וגו'. (מסכת מגילה דף לב.). וביאר התוספות (שם) שהיו רגילין לשנות המשניות בזמרה לפי שהיו שונים אותן על פה וע"י כך היו נזכרים יותר.

ואין להקשות על זה ממה שאמרו מגמ' סוטה ל"ה דרש רבא מפני מה נענש דוד מפני שקרא לדברי תורה זמירות שנאמר "זמירות היו לי חקיק בבית מגורי" אמר לו הקדוש ברוך הוא דברי תורה שכתוב בהן "התעייף עיניך בו ואיננו" אתה קורא אותן זמירות? מבואר דאין לקרותן זמירות, אמנם החילוק פשוט ששם דוד המלך קרא לדברי תורה זמירות והיה נהנה מהם בשירותיו, אבל לשם לימוד ולהתעוררות אדרבה יותר טוב ללמוד בנגינה ואין בזה שום חשש (שו"ת משנה הלכות חלק ו סימן קז).

על ידי השירה הנבואה שורה כל הנביאים אין מתנבאין בכל עת שירצו, אלא מכוונים דעתם ויושבים שמחים וטובי לב ומתבודדים, שאין הנבואה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלנות אלא מתוך שמחה, לפיכך בני הנביאים לפנייהם נבל ותוף וחליל וכנור והם מבקשים הנבואה וזהו שנאמר והמה מתנבאים כלומר מהלכין בדרך הנבואה עד שינבאו כמו שאתה אומר פלוני מתגדל. (רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ז- ע"פ פסחים קיז.). ואף יונה בן אמיתי שרתה עליו שכינה לאחר שהשתתף בשמחת בית השואבה במקדש (ירושלמי פרק החליל).

זמירות שבת ראוי שכל אחד ישורר על שולחנו שירים נאים, מענינא דיומא, בשבת ובחג, דבר בעתו מה טוב, וזה עבודת השם חשובה מאד, שכל מלאכי מרום וכל צבא המרום משתמשים בה, וזהו עבודתם, וכולם פותחים את פיהם בשירה ובזמרה, וכל יצורי עולם אומרים שירה, וכמו שכתוב בפרק שירה. וכבר חכמי הדורות בכל דור ודור תקנו שירות ותשבחות ובקשות בלשון הקדש, וללוועים

בלעז לאלפים ולרבבות, כל הרוצה לטול יטול ויבחר לו לשורר מהן כאשר תשיג ידו (פלא יועץ ערך שיר):

ואף תלמידי חכמים מחוייבים לשורר בשבת בדברי שבח והודיה להשי"ת ויש לזה סמך מדברי הגמרא (מגילה י"ב:), אמר רבא: יום השביעי שבת היה, שישאל אוכלין ושותין מתחילין בדברי תורה ובדברי תשבחות, אבל אומות העולם שאוכלין ושותין - אין מתחילין אלא בדברי תפלות. ומשמע שאף תלמידי חכמים בכלל זה. וכ"כ בספר חסידים (סימן רעא) וזה לשונו: ומצוה שישב וירנן שבחות ביום השבת שנאמר (תהלים צ"ב א') מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון. ע"כ. וכך העידו על החתם סופר ששרו על שולחנו כל הזמירות המסודרים בסידור לשבת, אחת מהן לא נעדרה, וכן ראוי לנהוג (שו"ת שיח יצחק סימן קנט).

זמירות במוצאי שבת ומה שאר' זמירות במוצאי שבת מנהג כשר הוא. משל לבני מדינה המלוים את המלך בקולות וכנורות ונבלים. כך ישראל מלוין את השבת שהיא כלה מלכה בשמחה ובשירים: כך נזרקה מפי ר' יוסף טוב עלם בר' שמואל זצ"ל: (מחזור ויטרי סימן קנ).

וכתב בספר 'עמק ברכה' (דיני הבדלה, סימן נ"ו): ויאמר הבדלה בניגון טוב ויפה, כדי ללוות המלכה בשמחה ובשירים. משל למלך שמלוים אותו העם בשמחה ובשירים, כענין 'ואשלחך בשמחה ובשירים' (בראשית לא, כז). וכך מבואר במדרש, משל לכלה ומלכה שמלוין אותן בשירות ותשבחות וכו' על כן מנהג טוב וישר הוא לומר זמירות בהכנסת שבת וביציאתה. (של"ה מסכת שבת פרק נר מצוה).

מעלת השירה הגר"א (מובא בשמו בהקדמה לפאת השולחן) כאשר שיבח את חכמת המוסיקה אמר: "כי רוב טעמי תורה, וסודות שירי הלוויים וסודות תיקוני הזהר, אי אפשר לידע בלעדיה. ועל ידה יכולים בני אדם למות בכלות נפשם מנעימותיה, ויכולים להחיות מתים בסודותיה הגנוזים בתורה..."

מבואר במסכת עבודה זרה (דף ג:): ובליילא מאי קעביד קוב"ה? יושב ושומע שירה מפי חיות, שנאמר: (תהלים מב) 'יומם יצוה ה' חסדו ובליילה שירו עמי. אמרו חז"ל: כל האומר שירה בעולם הזה - זוכה ואומרה לעולם הבא, שנאמר אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה. (סנהדרין צא:).

ועוד אמרו (סנהדרין דף צד). ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח, וסנחריב גוג ומגוג. אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא: ריבוננו של עולם! ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך - לא עשיתו משיח, חזקיהו שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך - תעשהו משיח? לכך נסתתם. עי"ש.

שירה לאחר חורבן בית המקדש ראה באורך בשו"ת יחוה דעת (חלק א סימן מה) שהקל בשמיעת שירים דרך קלטות, ומ"מ קבע שהמחמיר תבוא עליו ברכה, אולם בסעודת מצוה כגון נישואין וברית מילה וכדו' העלה שמותר לנגן אף בכלי שיר ממש. [ויש לציין שדעת הגאון רבי בן ציון אבא שאול (ח"ד פ"ל) שלכתחילה יש להמנע מלשמוע נגינות ואף שירי קודש מטייפ וכדו' במשך כל השנה, והתיר רק למי שסובל מעצבות וכדו' או בסעודות מצוה, שאז אפשר להקל לבני ספרד אף בכלי שיר ממש ואף בירושלים. ובני אשכנז החמירו בתוך ירושלים שלא לנגן בחתונות בכלי שיר אלא בתוף בלבד].

זמני כניסת ויציאת השבת

פרשת בהעלותך

זמני כניסת השבת בירושלים
(ד' לפני השקעה)

הדלקת נרות 7:13

צאת השבת 8:31

ר"ת 9:06

ברכות להרה"ג רבי שמעון
גיאת שליט"א ר"מ ביישיבתנו
לרגל נישואי בתו תחי' יהי"ר
שהזיווג יעלה יפה, לבנין עד
עד.

*

העלון מוקדש לרפואת מיטל
בת גלדיס תחי'

*

לעילוי נשמת רבי שלום בן
זקן זצ"ל

*

לעילוי נשמת ר' שמעון
דהאן בן איזה זצ"ל -מוותיקי
הלומדים ביישיבתנו הק'
שנפטר בשיבה טובה.

להראות את הטוב

היו היה מלך רם ונישא, אך גיבנת על גבו היתה פרוסה. עם כל גודלו, גם עין חסרה לו. וברגלו היה צולע, וכל רואהו מיד במומיו קולע.

ביום מן הימים חיפש המלך צייר, שאת דמותו באומנות יעלה על הנייר. חיפש וברר, עד שנמצא הדבר. ניגש צייר וחיפש החל במלאכתו, ועוד באותו היום הגיש את יצירתו. דיוקנו של המלך על הדף עלה, בדיוק מופלא, לתפארת ולתהילה. אך במקום לשמוח, דמו של המלך עלה למוח, והחל להשתולל ולצרוח. לא יהיה ולא יקום! להראות את המלך בעל מום? ציוה המלך להענישו, כי העז לביישו.

ויהי אחר הדברים האלה, שוב ניגש המלך לחפש את איש הפלא. אדם אומן, וכמוכן מקצועי ונאמן. ויבוקש הדבר וימצא, איש אשר המלך רוצה. לצייר נאמר מה נגזר דינו של קודמו, ולכך עלה בדעתו לתקן מומו. ניגש הצייר אל המלאכה, ובו ביום היתה כבר מוכנה וערוכה. והמלך בראותו, את יצירתו. קצף וגעש, ואף הוא נענש. אין התלוצצות כזו גדולה, לצייר את המלך ללא מום ומחלה, הלא הוא כוב ועוולה. את כבוד המלך בזה, וכי את דמותו לא חזה!?

ויהי כשור חמת המלך, שוב יצא לדרך- לעשות הכל המלך היה מוכן ומזומן, ע"מ להביא את האומן המוכשר והנאמן. גמר חיפוש מחיפוש, ואכן נמצא אותו טיפוס. איש שחכמתו מרובה ממעשיו, קיווה ואיווה המלך שהטרח לא תהיה לשווא, והביאו המלך חדריו. הצייר נטל את המכחול בידו, והחל לצייר את מעלת כבודו. צייר האיש את המלך מן הצד, בדמות ובצורת צייד. גופו על רגל אחת נשען, ראשו אל נשקו מורכן. מצמצם את עינו, אוחז בחץ על הקשת ומכוונו.

התמלא המלך אורה, בראותו את היצירה. כי זה הצייר המוכשר- גדלה חכמתו, על אומנותו. צייר את המלך בכישרון, שלא נראה בו שום חיסרון. כי בהיות דמותו על הנשק נשענת, לא נראתה הגיבנת. וכשהוא על רגלו כורע, לא נראה צולע. וכשעין אחת עצומה, לא ניכר מומו.

וזה היא חכמה את הטוב לזהות, ואותו להראות. כי אין מושלמים, אלא פשוט מהמומים מתעלמים, ואת העין על הטוב שמים.

מילתא דבדיחותא

אות או מופת

"כל ימיו היה רבי אייזל חריף מקנתר את החסידים ואת אדמו"ריהם, אף-על-פי שהוא גופו בנו של חסיד היה. פעם אחת קינתרו החסידים אותו ואמרו לו: 'בוא וראה, שכוחו של אדמו"רנו גדול מכוחך שלך. אתה רב בסלונים ואין אתה בעל-מופת, ואילו רבי אברהם אדמו"ר הוא בסלונים ובעל-מופת הוא'.

החזיר להם רבי אייזל: 'כך נאה לי וכך נאה לו'. כתוב בתורה: "כי יקום מקרבך נביא או חולם חלום, ונתן לך אות או מופת". וקשה: היה לו לכתוב "אות ומופת", ולא "אות או מופת". אלא ללמדך: כל שיודע אות אינו יודע מופת, וכל שיודע מופת אינו יודע אות'."

שלא כיון יכול לחזור ולהתפלל בתנאי נדבה, ויתאמץ לכיון בתפילה לפחות בברכת 'אבות' (הליכ"ע ח"א עמ' קכ"ט-קל"א עיין שם).

4. א. נטילת ידיים לסעודה: ולכתחילה יכוין הנוטל לנטילה המכשרת לאכילה (ש"ע או"ח סי' קנ"ט סעי' י"ג). אף בדיעבד לא עלה לו אם לא כיון (מ"ב בשם המ"א). אם שכח ונטל בלא כוונה ועוד לא ניגב, אם ברך על הנטילה יחזור ויטול שנית בכוונה ולא יברך (כה"ח ס"ק ע"ח ע"ש חילוקים שונים).

5. ב. דעת המ"א בנט"ל לתפילה: דאפילו אם נטל ידי לאכילה ובא להתפלל, צריך לחזור וליטול ידי לתפלה והעתיקו הא"ר ושאר אחרונים (הביאם להלכה המשנ"ב בביה"ל סי' רלג ס"ב ד"ה אע"פ שאינו יודע עליהם שום לכלוך).

6. צריך לכיון בפסוק 'פותח את ידך', ואם לא כיון צריך לחזור ולאומרו פעם אחרת (ש"ע או"ח סי' נ"א ס"ז).

דרש מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל על דברי הגמרא "האי צורבא דרבנן אינו מעני, ואם מעני אינו מחזר על הפתחים", שמי שהוא תלמיד חכם, לא יהיה עני. ואם נהיה עני, אין זה אלא מפני שלא כיון בתפילה בפס': "פותח את ידך", וגם לא חזר לאמרו בכוונה.

7. שומע כעונה: אין יוצא ידי חובתו בשמיעת הברכה אפילו יענה אמן, אלא אם כן ששמעה מתחילתה ועד סופה ונתכוין לצאת בה ידי חובתו, והמברך נתכון גם כן להוציאו ידי חובתו (ש"ע סי' ריג ס"ג). ולכן צריך לשים לב לזה בכל הברכות והמצוות שיוציאים י"ח מאחר, כגון בקידוש, הבדלה, ברכת המוציא לחם. ומי שנמצא באמצע התפילה ושומע קדושה ישתוק ויכוין לצאת ידי חובה מהחזן, וגם החזן צריך לכיון להוציא את כל מי ששומע אותו, ועוד צריך לכיון במצות שופר, מגילה ועוד. (אחרונים).

היכן מצינו חיוב כוונה במצוות שמעכב גם בדיעבד?

1. כוונה במצות: י"א שאין מצות צריכות כוונה, וי"א שצריכות כוונה לצאת בעשית אותה מצוה, וכן הלכה (ש"ע או"ח סי' ס' ס"ד). חילוקים רבים נאמרו בפוסקים בהלכה זו (אם גם במצוות דרבנן צריך כוונה, מצוות שבאכילה, מצוות שהמעשה מוכיח שזה מצוה, מצוות שמברכים עליהם, וחילוק בין מצוות שבין אדם למקום לבין אדם לחברו ועוד). ומסקנת המשנ"ב (סק"י) לכתחילה ודאי צריך להזהר לכיון קודם כל מצוה לצאת ידי חובת המצוה וכו'.

2. מצות ק"ש: הקורא את שמע ולא כוון ליבו בפסוק ראשון שהוא שמע ישראל לא יצא ידי חובתו וכו' (ש"ע שם ס"ח). כונה זו הוא להתבונן ולשום על ליבו מה שהוא אומר וכו' (משנ"ב). וכתב הש"ע (סי' ס"א ס"ו) שבמילה אחד שימליך הקב"ה בשמים ובארץ ויכוין שהקב"ה יחיד בעולמו ומושל בד' רוחות העולם. עיין שם כיצד יעשה. ועיין בא"ח (פ' וארא ש"א מסע' ו' והלאה) מה לכיון בק"ש וכן באמירת 'ברוך שם' וכו' שג"כ צריך לאומרו בכוונה, ואם לא כיון לא יצא י"ח וכן פסק יבי"א (ח"ו חאו"ח סי' ט' אות ב').

פירוש המילות שצריך לכיון באמירת 'שמע ישראל' הוא: 'שמע ישראל'- קבל והבן ישראל, והאמן ש"ה' אלוהינו' וקבלנו אלהותו שהוא אלוהינו ואנחנו עבדיו, וכן ה' אחד- שאין שני לו, ולכן כשקורא פסוק "שמע ישראל", יפסיק כל שתי מילים. וכשאומר מילת 'אחד' יוסיף לכיון לפי סדר האותיות. אות א'- הקב"ה אחד ויחיד, אות ח'-הקב"ה מושל בשבע הרקיעים ובארץ, אות ד' - הקב"ה שליט בעולמו ומושל בארבע רוחות העולם (ספר מאמר מרדכי פ' יג סע' ס' - הראש"ל הרב מרדכי אליהו זצ"ל).

3. מצות תפילה: א. המתפלל צריך שיכוין בכל הברכות (היינו פירוש המלות. מ"ב סק"ב). ואם אינו יכול לכיון בכולם, לפחות יכוין ב'אבות'. אם לא כיון באבות אע"פ שכיון בכל השאר יחזור ויתפלל. הגה: והאידינא אין חוזרים בשביל חסרון כוונה, שאף בחזרה קרוב הוא שלא יכוין אם כן למה יחזור. (ש"ע או"ח סימן ק"א ס"א). ואם לא כיון ב'אבות', אם עדיין לא סיים הברכה ולא חתם 'ברוך אתה מגן אברהם' יחזור מתחילת הברכה אלוהי אבותינו אלוהי אברהם וכו' וימשיך על הסדר בכוונה. ואם חתם 'מגן אברהם' נכון שיהרהר בלבו בכוונה כל ברכת 'אבות' מתחילה ועד סוף, ואח"כ ימשיך 'אתה גיבור' (ילקו"י עמ' קנ"ז). ואם חתם ימשיך בתפילתו ויכוין בשאר הברכות, ויזהר במיוחד לכיון בברכת 'מודים' מפני שיש אומרים שאם כיון במודים דינו כמי שכיון ב'אבות'. ואם לא כיון כל התפילה, מי שרגיל להתפלל בכוונה וקרה פעם אחת (הליכ"ע ח"א עמ' קכ"ט-קל"א עיין שם).

4. א. נטילת ידיים לסעודה: ולכתחילה יכוין הנוטל לנטילה המכשרת לאכילה (ש"ע או"ח סי' קנ"ט סעי' י"ג). אף בדיעבד לא עלה לו אם לא כיון (מ"ב בשם המ"א). אם שכח ונטל בלא כוונה ועוד לא ניגב, אם ברך על הנטילה יחזור ויטול שנית בכוונה ולא יברך (כה"ח ס"ק ע"ח ע"ש חילוקים שונים).

5. ב. דעת המ"א בנט"ל לתפילה: דאפילו אם נטל ידי לאכילה ובא להתפלל, צריך לחזור וליטול ידי לתפלה והעתיקו הא"ר ושאר אחרונים (הביאם להלכה המשנ"ב בביה"ל סי' רלג ס"ב ד"ה אע"פ שאינו יודע עליהם שום לכלוך).

6. צריך לכיון בפסוק 'פותח את ידך', ואם לא כיון צריך לחזור ולאומרו פעם אחרת (ש"ע או"ח סי' נ"א ס"ז).

דרש מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל על דברי הגמרא "האי צורבא דרבנן אינו מעני, ואם מעני אינו מחזר על הפתחים", שמי שהוא תלמיד חכם, לא יהיה עני. ואם נהיה עני, אין זה אלא מפני שלא כיון בתפילה בפס': "פותח את ידך", וגם לא חזר לאמרו בכוונה.

7. שומע כעונה: אין יוצא ידי חובתו בשמיעת הברכה אפילו יענה אמן, אלא אם כן ששמעה מתחילתה ועד סופה ונתכוין לצאת בה ידי חובתו, והמברך נתכון גם כן להוציאו ידי חובתו (ש"ע סי' ריג ס"ג). ולכן צריך לשים לב לזה בכל הברכות והמצוות שיוציאים י"ח מאחר, כגון בקידוש, הבדלה, ברכת המוציא לחם. ומי שנמצא באמצע התפילה ושומע קדושה ישתוק ויכוין לצאת ידי חובה מהחזן, וגם החזן צריך לכיון להוציא את כל מי ששומע אותו, ועוד צריך לכיון במצות שופר, מגילה ועוד. (אחרונים).

"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות"

מפרש רש"י על הפסוק "וזה מעשה המנורה" - שהראהו הקב"ה באצבע לפי שנתקשה בה לכך נאמר "וזה".

ורבו המפרשים במה נתקשה משה רבינו בדיוק בגוף המנורה? ותירצו מה שתירצו כל אחד לפי דרכו ועוד נראה לתרץ - הגמרא (בבא בתרא כ"ה.) אומרת הרוצה להחכים ידרים והרוצה להעשיר יצפין" וסימנך מנורה בדרום ושולחן בצפון, וכדברי הגמרא (בברכות ה:.) כל הנותן מיטתו בין צפון לדרום וכו', וכיון שהמנורה מרמזת לחכמה.

ובהקדים דברי הגמרא (בראש השנה כא.) חמישים שערי בינה נבראו בעולם וכולם נמסרו למשה, חוץ מאחד שנאמר "ותחסרהו מעט מאלוהים" (ופרשנו במקום אחר שהמילה מעט מורכבת מט' פנים טהור מט' פנים טמא ע' שבעים פנים לתורה ואכמ"ל).

ובמנורה היה רמז לכל חמישים שערי בינה, כמו שנתבאר לעיל שבעה קנים אחד עשר כפתורים וכו' סה"כ יוצא ארבעים ותשע יחד עם גוף המנורה עצמה הרי לך חמישים - כנגד שערי בינה. וכעת יובן משה רבינו שהגיע ל 49 שערים ונחסר ממנו אחד כדאמרינן לעיל, נתקשה דווקא בעשייתה כיון שזה חסר ממנו, ולכן ה' הוצרך להראותו את גוף המנורה. וכדברי חז"ל אמר לו הקב"ה טול כיכר והשלך אל האש ואז נעשית המנורה מאליה - הוא משה רבינו שנאמר בו "וסביבו נשערה מאוד" היה צריך לאש זו דווקא.

יאירו שבעת הנרות

ובדרך רמז ירמז בו' נרות לאומות העולם שהם שבעים אומות, כל אחד ירמז לכלל העשירי, ירמז כי כולן מאירים לנוכח המערבי שהם ישראל שהם בחינת המערב כידוע ליודעי חן, ורמז גם כן שכולן כלים, ונר ישראל לא יכבה, ותמצא שהארת הנרות אינו אלא בלילה, והוא סוד הגלות שנקרא לילה, מה שאין כן בבא זמן הישועה המתייחס לה בקר כתיב (ישעי' כא) אתא בקר וגו', יכבה נר האומות וישאר מכללותם נר ישראל, שהוא הולך ואור עד נכון היום, (אור החיים במדבר פרק ח פסוק ב).

"ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה" (יב, יח).

מעשה באברך, שזה לו כבר כמה שנים מנישואיו, ועדיין לא זכה להיפקד בזרע של קיימא. הוא הגיע למעונו של הגאון הקדוש רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל, ותינה לפניו את צרתו הגדולה, והפציר בו, כי יבטיח לו לזכות בפרי בטן. אמר לו הצדיק: "דע לך, כי נעשתה על ידכם פגיעה ברב ססידר לכם חופה וקידושין טרם תבואו אליי, עליכם לפייסו". האברך קפא על מקומו. לאחר רגעים של חיל ורעדה, הוא נזכר במה שהתרחש בחופתו, הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', הוא שהוזמן לסדר קידושין, וכך אירע המעשה: המחנותנים ביקשו מהגאון רבי דוד, להוסיף לכתובה כמה תנאים, שלא נהוג להכניסם לכתובה. ראש הישיבה פסק, כי אינו מסכים לכך, ומשהמשיכו האנשים לדרוש את כתיבת ההוספות בכתובה, התנצל ראש הישיבה והודיע, שלא יוכל לסדר את הקידושין, אם ימשיכו להתעקש על בקשתם. לפתע, באותם רגעי לחץ, הגיב אחד המחנותנים, 'לא נוכל לוותר בשום אופן על הוספת השורות הנחוצות הללו, ואין ברירה, גם אם כבוד הרב לא יסדר את הקידושין'. . הגאון רבי דוד לא כעס ולא התרגז כלל, וגם על פניו לא ניכרו שום סימני קפידא. מתוך שלוה ורוגע, קם ללכת, ויצא מאולם השמחות. רק בחלוף כמה דקות, התעשתו המחנותנים, ורצו אחריו להשיבו. למזלם, רכבו של ראש הישיבה טרם הספיק לעזוב את המקום, והם התחננו לפניו: 'הרב יחזור ויסדר לנו חופה וקידושין, ותהא הכתובה בדיוק כפי רצונו, אנחנו לא מתערבים יותר'. הרב פוברסקי - ענק בענווה, שב לאולם בשמחה, סידר את הקידושין, והכל בא על מקומו בשלו. אלא, שמסתבר, כי מן השמים לא הסכימו למחול על הפגיעה בכבוד התורה... . בבהילות, יצא האברך מבית רבי מאיר אבוחצירא ונסע תיכף ומיד מאשדוד, אל מעונו של ראש הישיבה רבי דוד פוברסקי בבני ברק. שטח בפניו את צרתו בדמעות, וביקש מראש הישיבה שיואל למחול לו, 'משום שרבי מאיר אבוחצירא גילה לנו, כי עלבון כבוד התורה מפריע ומעכב כאן' הרב פוברסקי שמע את דברי האברך בכאב גדול, ולפתע פרץ בבכי מזעזע, על כך שבעטיו נמנע פרי בטן מזוג יהודי. לאחר מספר רגעים עת שנגרע מבכיו, מיד הצהיר מפורשות, כי מוחל במחילה גמורה ואין לו כל קפידא. עוד באותו הערב, שב האברך אל רבי מאיר אבוחצירא וסיפר לו כי הושגה המחילה. האברך לא זז משם, עד שבירכו הגאון הקדוש שיזכה להיוושע כמשאלת ליבו. ואכן, באותה השנה, זכו הזוג להיפקד במזל טוב בזרע של קיימא. (איש לרעהו).

"בהעלותך את הנרות" (ח' ב') - מכאן שמעלה הייתה לפני המנורה שעליה עומד ומיטיב, (רש"י).

והלא גובהה של המנורה היה רק שלוש אמות, וכל אדם יכול להגיע בנקל לשם מה איפה היה צורך במדרגה?

ברם, אהרון הכהן נשא את הציץ על מצחו ולפי הדין היה אסור לו להרים ידיו מן הציץ (תמיד כ"ז), לכן היה נצרך להיות למעלה כדי שלא ירים ידיו מעל ראשו. לפיכך אומר רש"י "שעליה עומד הכהן ומיטיב" ולא אמר עומד ומדליק -שכן הלכה היא הדלקת המנורה כשרה בזר ולא היה צורך איפה בבגדי כהונה וממילא לא היה הכהן צריך לשאת את הציץ ויכול היה לעמוד על הקרקע ולהדליק בהרמת ידיים, יוצא איפה שהמדרגה לא באה אלא לצורך הטבת הנרות, שהכהן עומד ומיטיב, לפי שההטבה אינה כשרה בזר, (אדמו"ר רא"מ מגור זצ"ל).

"אל מול פני המנורה".

איתא במדרש הדא הוא דכתיב "פתח דברך יאיר" ואתיא כמאן דאמר י"ז טפחים הוא גובהה של המנורה, והוא מדרש פליאה.

וביאר ה'דברי נועם', המנורה הייתה עשויה שבעה קנים, תשעה פרחים, אחד עשר כפתורים עשרים ושניים גביעים. ובנוגע לגובהה יש מחלוקת אם היה שבעה עשר, או שמונה עשר טפחים. המספרים האלו מרמזים על הפסוקים הראשונים של חמשה חומשי תורה - בפסוק הראשון של חומש בראשית יש שבעה פסוקים כנגד שבעת הקנים. בפסוק ראשון של חומש שמות ישנן אחד עשר מילים כנגד אחד עשר כפתורים. בפסוק ראשון של חומש ויקרא ישנם תשע מילים כנגד תשעה פרחים. בפסוק ראשון של חומש במדבר ישנן שבע עשרה מילים כנגד שבע עשרה טפחים של גובה המנורה. בפסוק ראשון של חומש דברים ישנן עשרים ושתיים מילים, כנגד עשרים ושניים גביעים, וזהו כוונת המדרש "פתח דברך יאירו" תחילתם של חמשה חומשי תורה מרמזת כנגד מספרי המנורה, אולם יפים הדברים למאן דאמר י"ז טפחים הוי גובהה של המנורה.

"ואתנה את הלווים" (ח' י"ט).

ופירש רש"י חמש פעמים נאמר במקרא זה בני ישראל - להודיע חיבתן שנכפלו אזכרותיהן במקרא אחד כמניין חמישה חומשי תורה. ויש להתבונן מדוע הזכיר חיבתן דווקא בפרשה זו?

אלא כאשר נבחרו בני הללוים לעבודה הרי עשויים בני ישראל לבוא לידי חלישות הדעת שאין הם ראויים לעבודה. לפיכך מזכיר כאן הכתוב את חיבתן לפני המקום, בדומה לחמישה חומשי תורה שכל אחד מהם הוא ספר בפני עצמו בכל זאת מהווים חמישתם יחד תורה אחת, כן גם לגבי בני ישראל אף כי מחולקים הם לכהנים לוויים וישראלים, בכל זאת מהווים ביחד עם סגולה אחד (חידושי הרי"ם זצ"ל).

שאלה: האם מותר לישראל להניח ידיו ולברך בברכת כהנים?

תשובה: איתא במסכת כתובות (כד:), "ישראל הנושא כפיו ומברך ברכת כהנים עובר בעשה", ופרש"י משום שנאמר בפסוק "כה תברכו את בני ישראל", אתם ולא זרים, ולא הבא מכלל עשה עשה.

ומאידך מצינו במסכת שבת (קח) "אמר רבי יוסי, מימי לא עברתי על דברי חברי, יודע אני בעצמי שאיני כהן, אם אומרים לי חברי עלה לדוכן אני עולה". והתוספות שם (בד"ה אילו)

כתבו שלא ידע ר"י מה איסור יש בזה לישראל העולה לדוכן אם לא משום ברכה לבטלה שלכהנים אמר התורה לברך. עכ"ד.

ובספר דרכי משה (סימן קכח סק"א) הביא דברי התוספות הנ"ל והוסיף: שמצא כתוב על זה דלפי זה יכול ישראל לעלות עם הכהנים ויברך יחד איתם משום ברוב עם הדרת מלך, אכן לא נהגו, ואולי אפשר אף בלא כהנים יעלו. והרמ"א העיר על זה מדברי הגמרא בכתובות (כד') דיש איסור עשה, וכתב דאפשר דאף ר"י לא אמר אלא כשעולה עם כהנים אחרים, אבל לבד עובר בעשה, והניח בצ"ע.

ובשו"ת כתב סופר (או"ח סימן יד) וכן הביא בספר כף החיים (בסימן קכח סק"ח) דדוקא כשמתכוון לקיים מצווה לברך את ישראל כמו

שנצטוו הכהנים הרי עובר בעשה, מה שאין כן כשאנו מתכוין לשם מצות ברכת כהנים, אלא כאדם המברך את חבריו אינו עובר. וזה הכוונה בדברי התוספות 'דלא ידע ר"י מה איסור יש בזה', רוצה לומר אם לא יכול לקיים מצות ברכת כהנים אלא כמו ברכה בעלמא שמברך אדם לחבירו שרי. עכ"ל.

וכך הביא הרה"ג רבי דוד יוסף שליט"א בספרו "אורחות מרן" (חלק א' ברכת כהנים) מעשה רב על מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל כשהיה מברך, היה מניח את יד ימינו על ראש המתברך ואומר פסוקי ברכת כהנים.

העולה מכל האמור: שמותר לישראל להניח ידיו על ראש המתברך ולומר את פסוקי ברכת כהנים למרות שאינו כהן.

הרה"צ מזכה הרבים רבי ניסים יגן זצ"ל מאת הרב שלמה סויסה - ראש הישיבה

הגה"צ רבי ניסים יגן עליו השלום. היה מגדולי מחזירי התשובה. בדור האחרון. משחר נעוריו הסתופף בצילם של גדולי ומאורי הדור. ואף זכה לקרבתם המיוחדת. בבחרותו גלה למקום תורה לישיבת ליקווד המעטירה בראשות הגאון רבי אהרן קוטלר. ובנו הגאון רבי שניאור זצ"ל.

זכה לקרבתו של המשגיח הגאון הצדיק רבי נתן ואכטפוגל זצ"ל ועל ידי זה זכה להשתלם בתורה וביראה גם יחד.

עם שובו ארצה ינק מלוא חופנים מאור תורתו ושיחותיו של מרן רבי חיים שמואלביץ זצ"ל. אשר היה מקור לכל מבקשי השם.

והנה, ככל שהעצים את עצמו בתורה וביראת שמיים. כך הוסיף כאב על כאבו, בשל מצב הדור המדרדר והולך. מכאן ואילך החל מכתת את רגליו במשך שנים בכל רחבי הארץ ובמדינות רבות בעולם. בעודו מחולל בארץ לא זרועה את מהפכת התשובה. ואז זוכה להוציא יקר מזולל, ולהחזיר אלפי משפחות מעם ישראל אל צור מחצבתם בעת עומדו בראש תנועת התשובה ובהיותו מנושא דגלה. אין פלא. איפה, בכך שזקנים וצעירים נשים וטף. חרדים ומסורתיים. נוהרים היו על שיחותיו במאותיהם, יושבים ועומדים דחוקים וצפופים במשך שעות מאזינים בפה פעור לדברים חוצבי להבות אש לאמרי הנועם השר יוצאים מפי הגאון הצדיק זצ"ל שהיה פה מפיק מרגליות.

בהיות עבד עובדא דאהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. נוכחת. לראות. את מסירותו הרבה. בקירוב אחים תועים לאבינו שבשמיים. פעמים שהיה מוכיח בתוכחה מגולה. אך לבו מלא אהבה על גדותיו לכל יהודי באשר הוא.

זכורני, יום אחד צעדתי עמו ברחבת הכותל, וברגע אחד הוא נעלם ובעודי מסתכל ימינה ושמאלה על מנת לראות להיכן הוא נעלם אני רואה קבוצת בחורים מגודלי שיער ועגילים באוזניהם סביבו מקיפים אותו כגורן עגולה. והוא מטיף להם מוסר בלהט. בתוך הדברים אני שומע אותו אומר להם בעזות דקדושה שאפינה אותו. וכי נשים אתם

שאתם עונדים עגילים באוזנכם? הבו לי את העגילים, אני רוצה לעשות כתר לקדוש ברוך הוא מכל כל העגילים שאני אוסף. לא עבר דקה אחת, וכף ידו התמלאה מכל העגילים של הבחורים שהקיפואו.

היה לו חן מיוחד בדיבור, והיה בכוחו להחזיר אנשים בתשובה בשיחה קלה, הרב סיפר על עצמו: בהיותי בחור צעיר בישיבת לייקווד אחר תפילת מנחה של שבת פגש אותי ברחוב בחור ישראלי שהוריו ירדו מן הארץ הוא לא הכיר אותי, רק כנראה ראה עליי שאני גם כן ישראלי. התחלנו לשוחח והוא סיפר על כל התוכניות שלו.

השם ישמור באותה שבת לא אכלתי סעודה שלישית דיברתי איתו עד מוצאי שבת ברחוב, הסברתי לו שהכל שטויות, עדיף לשבת ללמוד. כשסיימתי ללמוד בליקווד עליתי לארץ, התחתנתי וגרתי בקרית צאנז בירושלים. והנה יום אחד כשעליתי לאוטובוס אני רואה איך יהודי חסידי עם זקן ארוך וילדיו עם פאות כשראה אותי קם לפני שאל אותי אתה זוכר אותי? לא, עניתי בתמימה. אתה זוכר שבליקווד פגשת

בחור ישראלי צעיר ודיברת איתו? בוודאי אני זוכר אני אותו הבחור... התחלתי לבכות והוא המשיך בסיפורו המרטיט באותה שבת הייתי צריך להחליט אם ללכת לישיבה או לצאת לתרבות רעה. וכבר החלטתי לכיוון השני רחמנא ליצלן, אך בעקבות השיחה שלך איתי. נסעתי לטורונטו, למדתי שם בישיבה, התחתנתי, וכעת אני גר בירושלים עיר הקודש.

זכה רבי ניסים דברי תורתו התפזרו בכל מקום דרך הקלטות שהפיץ ללא תמורה על מנת לזכות את הרבים באחד משיחותיו סיפר: מעשה שהיה, עם יהודי חסיד גור עשיר, המתגורר בבני ברק, שהיה לו רכב חדש, בליל שבת, הוא חזר מהתפילה והנה הוא רואה שהרכב איננו, נגנב. הוא לא קרא למשטרה. כי סוף סוף זה לא פיקוח

נפש. והחליט לדחות את העניין למוצאי שבת. במוצאי שבת אחרי סיום התפילה בדרך לבית להפתעתו מגלה שהמכונית הוחזרה ולא עוד אלא שלשמש המכונית הוצמד פתק מכתב מהגנב, מה קרה? ובכן, אותו חסיד אהב לשמוע קלטות שלי. וכך כתב הגנב בפתק, הייתה קלטת של הרב יגן פתחתי, שמעתי, פחדתי והחזרתי זה כוחו של הרב יגן זצ"ל, ו"רבים השיב מעוות..."

עוד סיפר כי פעם עשיתי חוג בית קם אחד והטיח בי דברים קשים שאני מדבר שטויות ואני עושה שטיפת מוח לאנשים אמרתי לו ידידי, אתה תחזור בתשובה לפני כולם, אמר לי בחלום! אמרתי לו

לא בחלום, אלא במציאות... הרים את ידו השמאלית והכריז לפני העומדים שם: כאשר יצמחו לי שערות כאן על כף היד אני יחזור בתשובה... אמרתי אמן כן יהי רצון. סיימתי את החוג בית, וחזרתי ונסעתי לבית. אחרי שלש חודשים הגיע אותו בחור למשרד, ראיתי אותו עומד בחצר מבויש מתבייש להיכנס פנימה. הוא היה חבוש עם כיפה ומעט זקן. אמר לי הרב, אתה זוכר אותי? אני מאותו חוג בית, ואז הוא התחיל לבכות. אמרתי לו מה קרה? הוא אומר לי אתה זוכר שאמרתי לך שיגידו לי

שערות על כף היד אני יחזור בתשובה? ובכן, ככה היה צומחות לי שערות מהיד השמאלית, הרים את ידו וראיתי שערות צומחות על כף היד. כיצד זה קרה? הוא סיפר שלמחרת בבוקר נסע ברכבו לחנותו ובדרך אירעה לו תאונה עם משאית כל הבשר שבכף היד נקרע, הוא אושפז בבית החולים ושם הוצרכו לקחת בשר מחלק אחר של גופו. ולחברו לכף היד ואותה חתיכת בשר שהושלתה היו שערות, ולכן התחילו לצמוח לו שערות על כף היד באותו יום חזרתי בתשובה...

בשבת קודש פרשת בהעלותך שנת תש"ס פנה זיוה, פנה הודה, פנה הדרה, אחר שנזדקק ייסורים קשים ומרים, עלה בסערה השמימה והשיב את נשמתו הטהורה ליצורה אוי מי יתן לנו תמורתו יהי זכרו ברוך.

לתרומות והנצחות טל- 02-6791514 פקס-6481591

לקבלת העלון במייל: NIZOZEOROT@GMAIL.COM